

Public International Law กฎหมายระหว่างประเทศ แผนกคดีเมือง

อ. จตุภูมิ ภูมิบุญชู
อาจารย์ผู้สอน
Copyright ©2006
Edition 1/2008 Updated
Edition2/2011 Updated

Law of Treaty หลักกฎหมายว่าด้วยสนธิสัญญา

สนธิสัญญา

- “ข้อตกลงทั้งหลายที่บุคคลระหว่างประเทศ สองบุคคลหรือหลายบุคคลทำขึ้น มุ่งหมายที่จะก่อให้เกิดผลทางกฎหมาย และบังคับโดยกฎหมายระหว่างประเทศ”

How to learn Law of Treaty

มองเปรียบเทียบกับหลักกฎหมายว่าด้วย
นิติกรรม — สัญญา
ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ประเด็นในการพิจารณา

- ความหมายและชื่อต่างๆของสนธิสัญญา
- กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการทำสนธิสัญญา
- ขั้นตอนการทำสนธิสัญญา
- การพิจารณาความสมบูรณ์ของสนธิสัญญา
- ผลของสนธิสัญญา
- การแก้ไขสนธิสัญญา
- การตีความสนธิสัญญา

สถานะทางกฎหมายของ Law of Treaty

- สถานะทางกฎหมายของ Law of Treaty
 - ปราบกฏทั้งในรูปสนธิสัญญา และ
 - จารีตประเพณีระหว่างประเทศ

หลักกฎหมายพื้นฐานสำหรับการจัดทำและใช้บังคับสนธิสัญญา

- หลักการอำนาจอธิปไตย และการจำกัดอำนาจอธิปไตยของตนเองเพื่อผูกพันตามสนธิสัญญา
- หลักสุจริต Bona Fide
- การแสดงเจตนาโดยสมัครใจ
- สัญญาย่อมผูกพันคู่สัญญา (Pacta sunt servanda)

สนธิสัญญาเกี่ยวกับ **Law of Treaty**

- Vienna Convention on the Law of Treaties 1969
- Vienna Convention on the Law of Treaties between States and Organizations or between International Organizations 1986

บทบาทของ Vienna Law of treaty

- กำหนดหลักเกณฑ์การจัดทำ ขั้นตอนในการทำสนธิสัญญา การมีผลบังคับ และการสิ้นสุดผลบังคับหรือสิ้นสุดสนธิสัญญา

คู่สัญญาในกฎหมายระหว่างประเทศ

- รัฐ รัฐ
- รัฐ องค์การระหว่างประเทศ
- องค์การระหว่างประเทศ องค์การระหว่างประเทศ

ขอบเขตการบังคับใช้

- หลักเกณฑ์ใน Vienna Convention on the Law of Treaties 1969
 - ใช้บังคับกับ **Treaties** ที่ทำขึ้นหลังวันที่ 27 มกราคม 1980 เท่านั้น
 - ใช้บังคับกับ **Treaties** ที่ทำระหว่าง **รัฐกับรัฐ** เท่านั้น

ขอบเขตการบังคับใช้

- ไม่ใช่บังคับกับสนธิสัญญาที่ทำระหว่างองค์การระหว่างประเทศกับรัฐ หรือสนธิสัญญาระหว่างองค์การระหว่างประเทศกับองค์การระหว่างประเทศ
- ไม่ใช่บังคับกับสนธิสัญญาที่ทำด้วยวาจา (Verbal Agreement)

ลักษณะของความตกลงที่จะเป็นสนธิสัญญา

- เป็นเอกสารที่เป็นลายลักษณ์อักษรที่กระทำระหว่างคู่ภาคี 2 ฝ่ายหรือมากกว่า
- ต้องถูกทำโดยคู่ภาคีที่เป็นบุคคลในทางระหว่างประเทศ
- อยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายระหว่างประเทศ
- ก่อให้เกิดพันธะตามกฎหมาย

คำถามน่าคิด

● AP photo Clinton, Ahern digitally sign e-commerce pact.

● Read more:

http://news.cnet.com/U.S.-Ireland-in-e-commerce-pact/2100-1017_3-215242.html#ixzz1RsXPL3KA

- ประธานาธิบดี Clinton ทำความตกลงกับนายกรัฐมนตรี Ahern แห่งไอซ์แลนด์ ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์และลงนามผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์
- ความตกลงฉบับดังกล่าวอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายใด

ส่วนประกอบของสนธิสัญญา

- ชื่อของสนธิสัญญา (Title)
- อารัมภบท(Preamble)
- ข้อบท/บทบัญญัติในสนธิสัญญา(Provision)
- ส่วนสุดท้าย (Final Clause)

ส่วนประกอบของสนธิสัญญา

ชื่อของสนธิสัญญา (Title)

- สนธิสัญญา Treaty
- อนุสัญญา Convention
- กติกา Covenant
- ความตกลง Agreement
- ความตกลงชั่วคราว Modus Vivendi
- กรรมาสารสุดท้าย Final Act

ส่วนประกอบของสนธิสัญญา

อารัมภบท(Preamble)

- รายละเอียดของคู่ภาคี
- รายละเอียดเกี่ยวกับตัวแทน
- เจตนารมณ์ แรงจูงใจ เหตุผลในการทำสนธิสัญญา

ส่วนประกอบของสนธิสัญญา

บทบัญญัติในสนธิสัญญา(Provision)

- บทบัญญัติ หลักการต่างๆ ในสนธิสัญญา
- ภาคผนวกเสริม สนธิสัญญา

ส่วนประกอบของสนธิสัญญา

ส่วนสุดท้าย (Final Clause)

- ระยะเวลา
- ความผูกพัน(การให้สัตยาบัน, ให้การรับรอง ฯลฯ)
- การลงนาม
- การเก็บรักษา
- การแก้ไข

Process of Treaties making

Treaties สนธิสัญญา

กระบวนการจัดทำสนธิสัญญา

- การเจรจา
- การยอมรับข้อบท
- การยืนยันข้อบท
- การแสดงเจตนาผูกพันสัญญา
- การจดทะเบียน

Negotiation การเจรจา

ประเด็นศึกษา

- ขั้นตอนก่อนการเจรจา
- วิธีการดำเนินการเจรจาการ
 - จัดทำสนธิสัญญาทวิภาคี
 - การเจรจาจัดทำสนธิสัญญาพหุภาคี

กิจกรรม

- ให้นิสิตส่งตัวแทน 4 คนมาเจรจากาทางระจับข้อพิพาทเขาพระวิหาร เป็นเวลาไม่เกิน 10 นาที แล้วนำเสนอทางแก้ต่อเพื่อนในห้อง โดยในการนำเสนอ ให้นิสิตแสดงความคิดเห็นในประเด็นดังนี้
 - มีแนวทางในการเตรียมตัว อย่างไร
 - มีแนวทางในการเจรจาอย่างไร
 - ผลสรุปการประชุมเป็นอย่างไร

Negotiation การเจรจา

ข้อพิจารณา ก่อนเจรจา

- ข้อพิจารณาด้านการเมือง
 - จะทำสนธิสัญญากับใครเพื่อประโยชน์อะไร
 - จะแสดงเจตนาผูกพันหรือไม่
- ข้อพิจารณาด้านการทูต
 - สิ่งที่ต้องการ(ทำที่/ผลประโยชน์ของแต่ละรัฐ)
 - รูปแบบของสนธิสัญญา
- ข้อพิจารณาด้านกฎหมาย
 - ใช้วิธีใดในการแสดงความผูกพัน
 - การพิจารณากฎหมายภายใน รัฐธรรมนูญ

ตัวแทนของรัฐผู้มีอำนาจลงนามโดยที่ไม่จำเป็นต้องมีหนังสือมอบอำนาจ Ex officio

- **ตัวแทนที่มีอำนาจสมบูรณ์**
 - ประมุขของรัฐ
 - ประมุขของรัฐบาล
 - รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ

ตัวแทนของรัฐผู้มีอำนาจลงนามโดยที่ไม่จำเป็นต้องมีหนังสือมอบอำนาจ Ex officio แต่มีอำนาจไม่สมบูรณ์

- **ตัวแทนที่มีอำนาจไม่สมบูรณ์**
- **มีอำนาจเพียงรับรองข้อบท adoption**
 - หัวหน้าคณะผู้แทนทางการทูต
 - ผู้เป็นตัวแทนของรัฐในการประชุมระหว่างประเทศ / องค์การระหว่างประเทศ

หนังสือมอบอำนาจเต็ม Full Powers

- ชื่อของบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้ง
- ระบุชื่อของสนธิสัญญาที่ได้รับการแต่งตั้ง
- ลายมือชื่อของบุคคลผู้มีอำนาจในการแต่งตั้งและออกหนังสือนั้น
- วันและสถานที่ทำหนังสือ
- ตราประทับ

หากตัวแทนของรัฐทำโดยไม่มีอำนาจ

- การกระทำที่นำไปไม่มีผลผูกพันตามกฎหมาย (ข้อ ๘) อนุสัญญากรุงเวียนนา

Signature การลงนาม

- การลงนามย่อ
- การลงนามเต็ม
- ผลของการลงนาม
- แนวปฏิบัติของไทยเกี่ยวกับการลงนาม
 - ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีก่อน

การให้สัตยาบัน ตามกฎหมายไทย

- **หลัก** - คณะรัฐมนตรีเป็นผู้ให้สัตยาบัน
- **ข้อยกเว้น** - สนธิสัญญาบางประเภท ตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา 190

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540

- มาตรา 224 พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจในการทำ หนังสือสัญญาสันติภาพ สัญญาสงบศึก และสัญญาอื่น กับนานาประเทศหรือกับองค์การระหว่างประเทศ
- หนังสือสัญญาใดมีบทเปลี่ยนแปลงอาณาเขตไทยหรือเขตอำนาจแห่งรัฐหรือจะต้องออกพระราชบัญญัติเพื่อให้ การเป็นไปตามสัญญา ต้องได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550

มาตรา 190

พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจในการทำหนังสือสัญญาสันติภาพ สัญญาสงบศึก และสัญญาอื่น กับนานาประเทศหรือกับองค์การระหว่างประเทศ

หนังสือสัญญาใดมีบทเปลี่ยนแปลงอาณาเขตไทย หรือเขตพื้นที่นอกอาณาเขตซึ่งประเทศไทยมีสิทธิอธิปไตยหรือมีเขตอำนาจตามหนังสือสัญญาหรือความกฏหมายระหว่างประเทศ หรือจะต้องออกพระราชบัญญัติเพื่อการเป็นไปตามหนังสือสัญญา หรือมีผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจหรือสังคมของประเทศอย่างกว้างขวาง หรือมีผลผูกพันด้านการค้า การลงทุนหรืองบประมาณของประเทศ อย่างมีนัยสำคัญ ต้องได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา ในการนี้รัฐสภาจะต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่องดังกล่าว

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550

มาตรา 190

ก่อนการดำเนินการเพื่อทำหนังสือสัญญากับนานาประเทศหรือองค์การระหว่างประเทศตามวรรคสอง คณะรัฐมนตรีต้องให้ข้อมูลและจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน และต้องชี้แจงต่อรัฐสภาเกี่ยวกับหนังสือสัญญานั้น ในการนี้ ให้คณะรัฐมนตรีเสนอกรอบการเจรจาต่อรัฐสภาเพื่อขอความเห็นชอบด้วย

เมื่อลงนามในหนังสือสัญญาตามวรรคสองแล้ว ก่อนที่จะแสดงเจตนาให้มีผลผูกพันคณะรัฐมนตรีต้องให้ประชาชนสามารถเข้าถึงรายละเอียดของหนังสือสัญญานั้น และในกรณีที่มีการปฏิบัติตามหนังสือสัญญาดังกล่าว ก่อให้เกิดผลกระทบต่อประชาชนหรือผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมคณะรัฐมนตรีต้องดำเนินการแก้ไขหรือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบนั้นอย่างรวดเร็ว เหมาะสม และเป็นธรรม

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550

มาตรา 190

ให้มีกฎหมายว่าด้วยการกำหนดขั้นตอนและวิธีการจัดทำหนังสือสัญญาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจหรือสังคมของประเทศอย่างกว้างขวาง หรือมีผลผูกพันด้านการค้าหรือการลงทุน อย่างมีนัยสำคัญ รวมทั้งการแก้ไขหรือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากการปฏิบัติตามหนังสือสัญญาดังกล่าว โดยคำนึงถึงความเป็นธรรมระหว่างผู้ที่ได้ประโยชน์กับผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการปฏิบัติตามหนังสือสัญญานั้นและประชาชนทั่วไป

ในกรณีที่มีปัญหาตามวรรคสอง ให้เป็นอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญที่จะวินิจฉัยชี้ขาด โดยให้นำบทบัญญัติตามมาตรา ๑๕๔ (๑) มาใช้บังคับกับการเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญโดยอนุโลม

Reservation ข้อสงวน

“คำแถลงฝ่ายเดียวของรัฐภาคีรัฐหนึ่งรัฐใดของสนธิสัญญาที่ได้ทำขึ้นขณะที่ลงนาม ให้สัตยาบัน ขอมรับ อนุมัติ หรือภาคยานุวัติ สนธิสัญญา โดยคำแถลงนี้แสดงว่าต้องการระงับหรือเปลี่ยนแปลงผลทางกฎหมายของบทบัญญัติบางอย่างของสนธิสัญญาในส่วนที่ใช้กับรัฐนั้น”

เหตุที่รัฐเข้าทำข้อสงวน

- รัฐเห็นว่า สาระ เป้าหมาย และวัตถุประสงค์ของสนธิสัญญาส่วนใหญ่สอดคล้องกับความประสงค์ของตน ยกเว้นแต่ข้อบทบางส่วนที่รัฐนั้นๆ ไม่พร้อมที่จะรับพันธกรณีจากข้อบทนั้นได้

หลักเกณฑ์ในการตั้งข้อสงวน

- ทำได้เฉพาะในความตกลงพหุภาคี
- ทำได้หากสนธิสัญญามีได้ห้ามการตั้งข้อสงวนไว้ชัดเจน
- ในกรณีที่สนธิสัญญากำหนดกรณีที่สามารถตั้งข้อสงวนได้ การตั้งข้อสงวนทำได้เฉพาะตามกรณีที่สนธิสัญญากำหนดไว้เท่านั้น

หลักเกณฑ์ในการตั้งข้อสงวน

- การตั้งข้อสงวนต้องไม่ขัดต่อวัตถุประสงค์ของสนธิสัญญา
- ดู Case Reservation to the convention on the prevention and Punishment of the Crime of Genocide ICJ A.O.

สินค้า	a	b	c
อัตราภาษีเดิม	60	300	50
อัตราภาษีตามสนธิสัญญา	10	20	10
อัตราภาษีตามข้อสงวน	10	150	10

วาระที่สามารถตั้งข้อสงวนได้

- ลงนาม
- ให้สัตยาบัน
- สนองรับ
- การให้ความเห็นชอบ
- การภาคยานุวัติ

ผลของการทำข้อสงวน

- ผลต่อรัฐที่ยอมรับข้อสงวน
- ผลต่อรัฐที่คัดค้านข้อสงวน
- ผลระหว่างรัฐที่คัดค้านข้อสงวนกับรับที่ยอมรับข้อสงวน

ความไม่สมบูรณ์ของสนธิสัญญา

- ความเป็นโมฆะของสนธิสัญญา
- ความไม่สมบูรณ์เนื่องจากความบกพร่องในการแสดงเจตนาเข้าสู่พันธสนธิสัญญา

ความเสียหายของสนธิสัญญา

- ความไม่สมบูรณ์แต่เริ่มแรก (Void ab initio)
 - สาเหตุ
 - ทำสนธิสัญญาเพราะถูกข่มขู่
 - ทำสนธิสัญญาขัดกับ jus cogen
 - ผล
 - ถือเสมือนว่าไม่เคยทำสนธิสัญญานั้นเลย

ความไม่สมบูรณ์ของสนธิสัญญา

- สาเหตุ
 - ความบกพร่องของการแสดงเจตนาเข้าสู่ผูกพันสนธิสัญญา
- ผล
 - รัฐกล่าวอ้างความไม่สมบูรณ์เพื่อไม่ผูกพันตามสนธิสัญญา

การพิจารณาความสมบูรณ์ของสนธิสัญญา

- ความสามารถของผู้เข้าทำสัญญา
 - ข้อ 46,47
- การแสดงเจตนา

ความสามารถของผู้เข้าทำสนธิสัญญา

- การให้ความยินยอมในการเข้าทำสนธิสัญญาขัดกับกฎหมายภายในที่สำคัญอย่างยิ่งและปรากฏชัดแจ้ง (กรณีศึกษาการตั้งตัวแทนมิชอบ)
- การเข้าทำสัญญาของผู้แทนโดยมิได้คำนึงถึงข้อจำกัดเฉพาะที่รัฐบาลของตนมอบหมายมา (กรณีตัวแทนทำเกินอำนาจ)

การคุ้มครองความถูกต้องของเจตนา

- การบังคับขู่เข็ญ
 - การขู่ผู้แทนของรัฐ
 - การคุกคามรัฐ

การคุ้มครองความถูกต้องของเจตนา

- การฉ้อฉล
 - การแสดงข้อความไม่เป็นความจริง
 - การแสดงข้อความอันเป็นเท็จ
 - การประพฤติหลอกลวง

การคุ้มครองความถูกต้องของเจตนา

- การสำคัญผิดในสาระสำคัญ
 - เป็นการสำคัญผิดในสาระสำคัญของสนธิสัญญา
 - การสำคัญผิดต้องไม่ได้เกิดขึ้นเพราะการกระทำของฝ่ายที่กล่าวอ้าง

การคุ้มครองความถูกต้องของเจตนา

- การกระทำอันมิชอบของตัวแทน
[Corruption of the representative]

การแก้ไขเพิ่มเติมและการแก้ไขเปลี่ยนแปลง

- การแก้ไขเพิ่มเติม (Amendment) การแก้ไขบทบัญญัติของสนธิสัญญาอย่างเป็นทางการเพื่อให้มีผลกับรัฐภาคีทุกฝ่าย
- การแก้ไขเปลี่ยนแปลง (Modification) การเปิดโอกาสให้รัฐภาคีบางรัฐทำความตกลงระหว่างกันเองเพื่อแก้ไขเปลี่ยนแปลงบทบัญญัติแห่งสนธิสัญญาให้มีผลเป็นการเฉพาะในระหว่างรัฐภาคีที่ขอให้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงสนธิสัญญานั้นๆ

การแก้ไขเพิ่มเติม (Amendment)

- คำเสนอขอแก้ไขเพิ่มเติมจะต้องแจ้งให้รัฐภาคีทุกรัฐทราบ
- ทุกๆรัฐที่เป็นภาคีของสนธิสัญญาฉบับเดิมมีสิทธิขอเป็นภาคีของสนธิสัญญาที่ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมใหม่
- ความตกลงแก้ไขเพิ่มเติมไม่ผูกพันภาคีของสนธิสัญญาฉบับเดิมที่ไม่ได้เป็นภาคีของความตกลงแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าว

การแก้ไขเพิ่มเติม (Amendment) ต่อ

- ในกรณีที่มีรัฐอื่นเข้าเป็นภาคีสนธิสัญญา(ภายหลังจากการแก้ไข)และไม่ได้แสดงเจตนาชัดเจนใดๆ ถือว่า
 - รัฐภาคีเป็นภาคีของสนธิสัญญาฉบับที่ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติม
 - รัฐภาคีเป็นภาคีของสนธิสัญญาฉบับที่ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมในความสัมพันธ์กับรัฐภาคีเดิมที่ไม่ได้เป็นภาคีสนธิสัญญาที่ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติม

การแก้ไขเปลี่ยนแปลง (Modification)

- ข้อ 41 ► สามารถขอแก้ไขเปลี่ยนแปลงได้ถ้า
 - สนธิสัญญาอนุญาตให้แก้ไขเปลี่ยนแปลงได้
 - สนธิสัญญาไม่ได้ระบุห้ามการแก้ไขเปลี่ยนแปลง
 - การแก้ไขต้องไม่มีผลกระทบต่อการใช้สิทธิ/ การปฏิบัติตามสนธิสัญญาของรัฐภาคีอื่นๆ
 - การแก้ไขต้องไม่มีผลกระทบต่อข้อบทที่กระทบต่อการบังคับใช้อย่างมีประสิทธิภาพตามวัตถุประสงค์ของสนธิสัญญา

การตีความสนธิสัญญา

- มีความตกลงเฉพาะเกี่ยวกับการตีความระหว่างภาคี?
 - มี ใช้ความตกลง
 - ไม่มี ใช้หลักตามข้อ 31.
 - ตีความโดยสุจริต
 - ตีความโดยสอดคล้องกับความหมายธรรมดาของข้อความตามเนื้อหาของสนธิสัญญา
 - ตีความตามวัตถุประสงค์และความมุ่งหมายของสัญญา

วัตถุประสงค์ V. ความมุ่งหมาย !?!

- **วัตถุประสงค์ Objective**
เหตุผลของการที่เข้าทำสนธิสัญญา
- **ความมุ่งหมาย Purpose**
ผลที่ต้องการให้เกิดขึ้นจากการทำสนธิสัญญา

การตีความสนธิสัญญาโดยใช้ปัจจัยเสริม (ข้อ 32)

- เมื่อการตีความโดยอาศัยหลักตามข้อ 31ก่อให้เกิด
 - ความหมายที่คลุมเครือ/ ไม่ชัดเจน
 - นำไปสู่ผลที่ปรากฏแน่ชัดว่าค้นหุ้รังและไม่มีเหตุผลรัฐภาคีอาจใช้ **Travaux Préparatoire [งานเตรียมร่างกฎหมาย]** และพฤติกรรมแวดล้อมในการทำสนธิสัญญาเพื่อยืนยันความหมายที่ได้จากการตีความตามโดยใช้ ข้อ 31

การสิ้นสุดของสนธิสัญญา

- มีกำหนดเวลาสิ้นสุด
- มีการละเมิดสนธิสัญญา Art.60
- มีการยกเลิกสนธิสัญญา(ร่วมกันยกเลิก)
- มีการบอกเลิกสนธิสัญญา Art. 56
- มีพฤติการณ์เป็นพ้นวิสัย (ไม่สามารถปฏิบัติตามสนธิสัญญาได้)
Art. 61
- สถานการณ์เปลี่ยนแปลงอย่างสำคัญ Rebus Sic Stantibus Art. 62
 - สงคราม
 - กรณีอื่นๆ